

ZG LJUBLJANA

Uresničevanje zakona o združenem delu

Uresničevanje zakona o združenem delu je najvažnejša naloga, ki jo je treba uresničiti v bližnji prihodnosti. Osnova za uresničevanje zakona pa je prav gotovo realizacija načela o dohodkovnih odnosih. Tega se zavedajo tudi slovenski železničarji, saj so si postavili za prvi cilj, da letos uveljavijo dohodkovne odnose tudi v osnov-

ni, torej transportni dejavnosti. Ne samo zato, ker to od njih, kot od drugih delavcev, zahteva zakon o združenem delu in sklepi najvišjih političnih organov, ampak tudi in predvsem zato, ker so urejeni dohodkovni odnosi pogoj za uveljavitev železničarja v združenem delu in boljše sodelovanje železni-

čarjev z združenim gospodarstvom.

Čeprav je popolnoma jasno, da je enota dohodka in izdatka v transportni železniški dejavnosti vlak in je kot tak tudi tista enota, ki bo v bodoče osnova za realizacijo dohodkovnega načela med slovenskimi in istrskimi železničarji, pa nastajajo pri realizaciji načela v praksi velike težave. Kajti vlak je vir dohodka le, če je poln, sicer pa je vir izgube. Toda ugotavljati za vsak posamezen vlak, ali je bil poln ali prazen, izdelati primerno metodologijo dela, je izredno težko, še zlasti, ker podobnih poskusov doslej v svetu še ne poznajo. Kljub temu pa so že izdelane osnovne smernice nove metodologije dela, ki bo omogočila v bližnji bodočnosti tudi ugotavljanje dohodka in izdatkov posameznega vlaka.

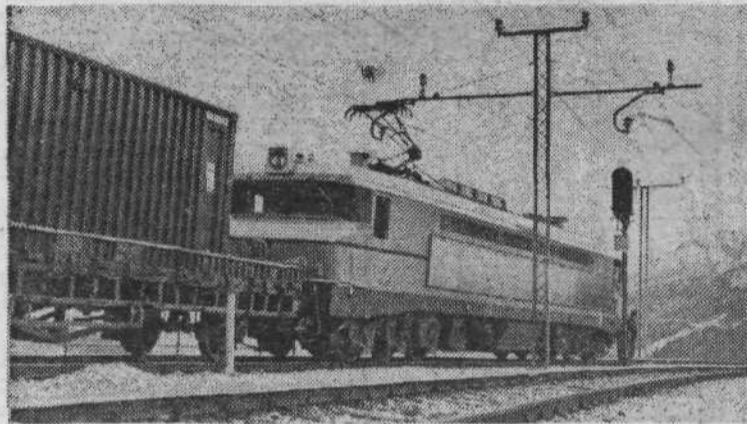
S tako izdelano metodo dela pa bo mogoče ugotavljati tudi rentabilnost posameznih vlakov in železničarji bodo lahko argumentirano predlagali v samo-

upravni interesni skupnosti za železniški in luški promet združenemu gospodarstvu konkretne rešitve za posamezne vlake, ki danes domnevno prinašajo izgubo ali dobiček in se ta dva elementa pojavljata le v obliki skupne številke o izgubah in nadomestilu izgubljenih dohodkov, ki jih plačuje združeno gospodarstvo.

Če tej osnovni nalogi slovenskih in istrskih železničarjev, mimogrede povedano, so osnovno izhodišče potrdili vsi samoupravni organi in družbenopolitične organizacije slovenskih in istrskih železničarjev, je še cela vrsta nalog, ki pomagajo uresničevati osnovno načelo. To

je predvsem dosledno izvajanje zastavljenega stabilizacijskega programa, ki je že prineslo pozitivne rezultate, boj za modernizacijo ne le železniškega omrežja in voznega parka, ampak in predvsem za modernizacijo poslovanja, prilagajanja tržišču ipd. Tudi tu so zabeležili nemajhne uspehe, nočni skok je v slabih desetih mesecih, odkar je uveden, presegel pričakovanja tudi največjih optimistov, vendar bo treba storiti še marsikaj, da bodo potniki in združeno gospodarstvo sprejeli železničarje kot enakopravnega partnerja v sodobnem prometnem sistemu.

MARKO PIRJEVEC

Samo polni vlaki in sodobna vleka zagotavljajo dohodek.

DRUŽBA JE MORALA POSEČI VMES

Kršitve samoupravljanja

Komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine občine Ljubljana Center je pred delegate na zadnji seji skupščine postavila pobudo za začasni ukrep družbenega varstva zoper temeljno organizacijo združenega dela Jugoslovanska avtorska agencija za Slovenijo. Pobudo so delegati sprejeli, saj so bili naštetih vzroki za ukrep vse preveč očitni.

Gre, na kratko povedano, za bistvene motnje v samoupravnih odnosih in za dejstvo, da so hujše oškodovani družbeni interesi. Komisija je, med drugim, ugotovila, da dejansko že dalj časa obstajajo v tej TOZD do kraja zaostreni odnosi med individualnim poslovnim organom in delovnim kolektivom, ki šteje 13 članov. Tako individualni poslovnimi organ ni opozarjal na nezakonite odločitve zbora delavcev, niti ni zadržal nezakonitih aktov, niti ni vztrajal, da se sprejemajo in uskladijo samoupravni splošni akti. Zbor delavcev pa je o teh vprašanih odločal spremenljivo, glede na

trenutni položaj in trenutne potrebe brez samoupravno in družbeno dogovorjenih norm. Skratka, medsebojni odnosi so se zaostriili do take stopnje, da ni več mogoče delati.

In je zato individualni poslovnimi organ, tovarišica Nada Kraigher, kakor tudi koordinacijski odbor društev avtorjev, kasneje pa tudi zbor delovnih ljudi TOZD Avtorska agencija sprožil zahtevo, da pristojni organi ukrepajo v skladu z zakonom, da zagotovijo varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine v TOZD.

Naštevanje raznih nepravilnosti nas ne bi pripeljalo nikamor in bi se vse preveč zavleklo. Naj omenimo edino to, da so pri vsem tem bili bistveno prikrasani tudi avtorji sami. Tako v preteklem letu od prek 380 tisoč dinarjev sklada, ki je namenjen za pomoč avtorjem-ustvarjalcem, niso porabili ničesar, v letošnjem letu pa po zaključnem računu iz leta 1976 niso dali nobenih sredstev za ta sklad.

Ko že govorimo o zaključnem računu, naj omenimo tudi kršitev, ki tukaj hitro pade v oči.

V računu prikazana delitev dohodka, po kateri znaša sklad skupne porabe na zaposlenega 110 tisoč dinarjev, ob dejstvu, da TOZD niti ne dela v lastnih prostorih, temveč ima celotne poslovne prostore v najemu, kaže da se družbena sredstva družbenoekonomsko nesmotrno uporabljajo, čeprav so dani vsi ekonomski in drugi pogoji. Istočasno pa kupuje TOZD za 14 delavcev 4 stanovanja na morju in na Gorenjskem za rekreacijo.

Ob naštevanju vseh pomanjkljivosti od strani komisije v času raziskovanja poslovanja in ob opozorilih se je izkazalo, da se delovni kolektiv svojih dolžnosti ni zavedal, niti ni sprejel kritike, temveč meni, da sme dohodek deliti po svojih kriterijih in merilih, pa tudi brez samoupravno sprejetih splošnih aktov.

T. P.

KAKO SAMOUPRAVLJAJO V ROGU?

Boj s težavami

Tovarna dvokoles Rog v Ljubljani je bila ustanovljena leta 1949, njen začetek označuje proizvodnja delov za kolesa, že leta 1953 pa so v tovarni izdelali prva kolesa. Delavci Roga so vseskozi poskušali z lastnimi sredstvi izpopolnjevati svoje delo in izdelke.

Rezultati izboljšanja tehnologije, organizacije dela in produktivnosti se kažejo v dejstvu, da je v začetku obstoja tovarne izdelava enega kolesa trajala celih 24 ur, danes pa le 3,5 ure. Glede na povečano povpraševanje po kolesih v svetu, se iz dneva v dan veča tudi izvoz. Zaradi premajhnih in starih delovnih prostorov pa Rog ne more proizvesti toliko koles, da bi zadostil domačim in tujim potrebam. Znano je, da se je denimo v Ameriki, v letih 1970 do 1974, prodaja koles povečala kar za 100 odstotkov. Po krajšem obdobju stagnacije se je v svetu in tudi pri nas, kljub naglemu naraščanju števila avtomobilov, povečalo zanimanje za kolesa, nam je dejal direktor Roga Silvo Koman.

Zanimalo nas je, kako samoupravlja in kakšno družbenopolitično podobo si ustvarja ta kolektiv, ki je še vedno v fazi samoupravnega organiziranja. V zadnjem času se srečujemo s pojavi delovne nediscipline in s fluktuacijo. Če bi imeli, kot nekoč, organizirane posebne seminarje za vse, ki na novo pridejo v tovarno, bi se ljudje verjetno lažje prilagajali delu, dolžnostim in svojim pravicam, kar pa bi se vsekakor odrazilo tudi na učinkovitosti samoupravljanja in družbenopolitični aktivnosti članov kolektiva. Zaradi pomanjkanja kadrov pa smo to prakso morali opustiti, nam je dejal predsednik sindikalne konference Franc Hribar.

»Eden od problemov nediscipline je verjetno tudi v tem, da imamo veliko število delavcev začasno zaposlenih, ki pridejo v kolektiv samo zaradi zasluzka ter v glavnem za krajši čas, potem pa grejo naprej. Ti delavci ne morejo čutiti globlje navezanosti na kolektiv in tudi niso zainteresirani za resnično življenje delovne organizacije,« dodaja predsednik osnovne organizacije sindikata Dane Vratinar.

Predsednik delavskega sveta Maks Zidan vidi večjo zavzetost in aktiviranje ljudi v tistem trenutku, ko bodo uspeli urediti dohodkovne odnose v posameznih TOZD ter med TOZD in skupnimi službami. »Dejstvo, da v delavskem svetu pogosto razpravljamo o disciplini oziroma o nedisciplini in vse pre malo govorimo o dohodkovnih odnosih, ki so življenjskega pomena za vsakega posameznika, nas opozarja, da bomo morali čimprej spremeniti našo miselnost in naš način dela,« pravi tov. Zidan.

Vlado Čretnik, sekretar OO ZK TOZD Kolesa proizvodnja pa meni, da bi morala osnovna organizacija ZK močno vplivati s svojim zglednim delom na slehernega posameznika, vendar zaradi svoje maloštevilnosti (od 1050 zaposlenih jih je le 54 članov ZK) ne more širše zastaviti svoje dejavnosti.

Vlado Smrekar, šef orodjarne in vzdrževanja pa opozarja, da bi vse težave, ki jih ima združeno delo, bile lažje razumljive drugim strukturam, če bi bile tudi same odvisne od produktivnosti in uspehov v gospodarstvu. Tako pa jim je njihov dohodek zagotovljen, ne glede na delovne uspehe ali težave gospodarstva, odziv na problematiko gospodarskih organizacij pa ni zadosten...

MILENA CAR-DRLJE

Obveščanost – pogoj za uspešnost

Ko pride delavec v novo delovno organizacijo, potrebuje določen čas, da se prilagodi delu, ljudem in odnosom med njimi. Nemalokrat se dogaja, da delavci, zaradi malomarnosti nekaterih odgovornih tovarišev ali službe, ne dobijo niti najosnovnejših samoupravnih aktov, ki bi jih seznanili s pravicami in dolžnostmi.

Tako je že v samem začetku delavec okrnjen za določen vir informacij o svoji novi delovni organizaciji in ravno zaradi pomanjkanja tovrstnega predznanja se tudi doba prilagajanja podaljša. Prihaja tudi do nepotrebnih konfliktov, pri mladih pa včasih tudi do frustracij, predvsem zato, ker nemalokrat odpove tudi mentorstvo, tako da mladi plovejo kakor vedo in znajo.

Morda je prav zaradi tega hvalevreden primer trgovsko izvoznega podjetja za domačo in umetno obrt Dom, kjer dobi vsak delavec ob vstopu v delovno organizacijo tudi izčrpno informacijo o podjetju, ki se začne z besedami: »Veseli nas, da ste postali

član naše delovne skupnosti in vam želimo, da bi se dobro počutili med nami. Ob tej priložnosti bi vas radi v kratkem seznanili z najpomembnejšimi podatki o delovni organizaciji, da bi se tako kar najhitreje vključili v našo sredino...«

V nadaljevanju je delavec na kratko seznanjen z zgodovino podjetja, z njegovo osnovno dejavnostjo in na osnovi tega tudi poslovno strukturo, z vsemi zaposlenimi in njihovo funkcijo, samoupravljanjem in samoupravnimi organi oziroma vsemi delegati v njih, pristojnosti teh organov, pravicami in dolžnostmi članov delovne skupnosti v zvezi s samoupravljanjem, s podatki o poslovnih tajnostih, z družbenopolitičnimi organizacijami in njihovimi člani ipd.

Maja Derkač, predsednica osnovne organizacije sindikata v Domu pravi, da večjih težav pri delu s člani skoraj ni. V vsako politično akcijo, v kateri so vedno pripravljene prevzemati naloge tisti, ki so najbližji obravnavani problematiki, se vključuje večji del zaposlenih. K temu pripomore tudi ne-

nehno obveščanje kolektiva o vseh pomembnih dogajanjih. To je tudi eden od načinov, da delavci začutijo večjo pripadnost kolektivu, in da so tudi

pripravljene s skupnimi močmi spoprijemati se z vsemi težavami in iskati poti do dobrega poslovanja...

MILENA CAR-DRLJE

